

การสร้างแบบฝึกปฏิบัติโดยการนำหลักองค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการสร้างงานจิตรกรรม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

หนังสืออ้างอิง
เฉพาะในห้องสมุด

จุฬารัตน์ กองกลิ่น

- 8 S.A. 2546

172285

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

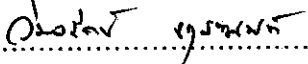
พฤษภาคม 2546

ISBN 974-960-389-3

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

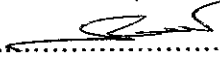
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุชาติ เกาทอง)

..... กรรมการ

(ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

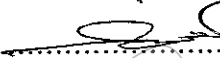
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

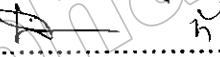
(ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

..... กรรมการ

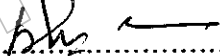
(รองศาสตราจารย์สุชาติ เกาทอง)

..... กรรมการ

(ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

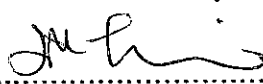
..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอม ทับศรี)

..... กรรมการ

(ดร.นันทา พลิตวานนท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 31 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2546

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ สุชาติ เกาทอง และ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาหาความรู้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี ดร.นัญญา ผลิดวานนท์ ที่ได้เข้าร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่าให้กับผู้วิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณะครู และขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาริต "พิบูลบำเพ็ญ" ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ จำสับเอกโกศลและคุณศักดิ์วัลย์ พรหมผิว พี่น้องทุก ๆ คนที่เป็นกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.จุไรพร คล้ายจำแสง และมูลนิธิยุวพัฒน์ ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยเรื่อยมา และครูสังคม ทองมี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท เอกหลักสูตรและการสอนรุ่น 2544 ทุกท่านที่เป็นกำลังใจให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นเครื่องบูชาคุณการีบูรพาจารย์

จุฑาภรณ์ กองกลิ่น

44911641 : สาขาวิชา: หลักสูตรและการสอน; กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ : องค์ประกอบศิลป์ / การสร้างงานจิตรกรรม / การสร้างแบบฝึกปฏิบัติ

จุฬารักษ์ กองกลิ่น: การสร้างแบบฝึกปฏิบัติโดยการนำหลักองค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการสร้างงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (A CONSTRUCTION OF EXERCISE BOOKLETS USING THE COMPOSITION ON ART IN PAINTING FOR MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : วิมลรัตน์ จตุรานนท์, คค., สุชาติ เกาทอง, M.F.A., สมโภชน์ อนนทสุข, กศ.ค. 284 หน้า ISBN 974-960-389-3

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบฝึกปฏิบัติโดยการนำหลักองค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการสร้างงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนสาธิต"พิบูลบำเพ็ญ" อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 10 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยดำเนินการสร้างแบบฝึกปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้คือ 1) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนเนื้อหาองค์ประกอบศิลป์ที่มีต่อการสร้างงานจิตรกรรม 2) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนทัศนศิลป์ 3) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาองค์ประกอบศิลป์และเนื้อหาจิตรกรรม 4) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบฝึกปฏิบัติ 5) สร้างแบบฝึกปฏิบัติ และ 6) จัดหมวดหมู่แบบฝึกปฏิบัติแต่ละชุด จากนั้นทำการสอนโดยใช้แบบฝึกปฏิบัติโดยการนำหลักองค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการสร้างงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เวลาในการทดลอง 5 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ได้แบบฝึกปฏิบัติโดยการนำหลักองค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการสร้างงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 ชุด ดังนี้คือ แบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 1 "เส้นสายลายสวย" แบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 2 "ที่ว่าง แสงเงา ความมืด" แบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 3 "สีสวยด้วยสื่อ" แบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 4 "พื้นผิว...ร่ำรวย" และแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 5 "สร้างสรรค์งานจิตรกรรม...นำไปสู่ตัวตน"

2) แบบฝึกปฏิบัติโดยการนำหลักองค์ประกอบศิลป์มาใช้ในการสร้างงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 92.00 / 100.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 ที่กำหนดไว้

44911641 : MAJOR : CURRICULUM AND INSTRUCTION; M.ED. (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

KEYWORD : COMPOSITION ON ART / PAINTING / A CONSTRUCTION OF EXERCISE BOOKLETS

JUTHAPORN KONGKLIN : A CONSTRUCTION OF EXERCISE BOOKLETS USING THE COMPOSITION ON ART IN PAINTING FOR MATTHAYOMSUKSA 1 STUDENTS. THESIS ADVISORS: WIMONRAT CHATURANON, PH.D. SUCHAT THAOTHONG, M.FA. SOMPOCH ANEGSUKHA, ED.D. 284 P. ISBN 974-960-389-3

The purpose of this study was to develop an exercise booklet using the composition on art in painting for Matthayomsuksa 1 students in order to meet the 80/80 standard criterion.

The sample, obtained from cluster sampling, consisted of ten Matthayomsuksa 1 students in Satitpibonbompen School, Chonburi Province, during the second semester of the 2002 academic year. In developing the exercise booklets The researcher followed the proceduces:

1) Study instruction problems on the composition on art in painting 2) Study information of instruction on visual art 3) Study contents of the composition on art and painting 4) Identifying the purpose of construction exercise booklet 5) Constructed exercise booklet and 6) Categorizing the exercise in to booklets. At the final, the researcher used the exercise booklets to teach Matthayomsuksa 1 students for a toltel of 5 periods (2 hours each period). The statistical intruments used to analyse the data were mean, standard diviation and percentage.

The results revealed as follows:

The developed exercise booklets comprised of 5 packages. There are Line, Space-Tone, Colour, Texture, and Painting package.

The exercise booklets had an average efficiency of 92.00/100.00 , which was higher than the set standard criterion.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
การเรียนการสอนศิลปะในช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3.....	8
ทฤษฎีศิลปะ.....	22
ปรัชญาศิลปะ.....	22
ทฤษฎีการรับรู้ทางจิตรกรรม.....	23
องค์ประกอบศิลป์.....	28
ความเป็นมาและความสำคัญขององค์ประกอบศิลป์.....	28
จิตรกรรม.....	40
ความเป็นมาและความสำคัญของจิตรกรรม.....	40
ประเภทของการสร้างงานจิตรกรรม.....	43
การสร้างแบบฝึกปฏิบัติ.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
	การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	57
	การสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกปฏิบัติ.....	57
	การสร้างแบบฝึกปฏิบัติ.....	57
	การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกปฏิบัติ.....	61
	การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	62
	การทดลองใช้แบบฝึกปฏิบัติ.....	64
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4	ผลการวิจัย.....	67
	การศึกษาค้นคว้า.....	67
	ผลการพัฒนาแบบฝึกปฏิบัติ.....	67
	ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกปฏิบัติ.....	69
	สัญญาณักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	79
	อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า.....	79
	ข้อเสนอแนะ.....	86
	บรรณานุกรม.....	88
	ภาคผนวก.....	93
	ภาคผนวก ก.....	94
	ภาคผนวก ข.....	96
	ภาคผนวก ค.....	120
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	284

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ของแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 1.....	70
2 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ของแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 2.....	71
3 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ของแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 3.....	72
4 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ของแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 4.....	73
5 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ของแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 5.....	74
6 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ หลังเรียนด้วยแบบฝึกปฏิบัติ ครบ 5 ชุด.....	75
7 ผลการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวแรก (E_1).....	76
8 ผลการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 ตัวหลัง (E_2).....	77
9 การวิเคราะห์แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 1 เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง.....	97
10 การวิเคราะห์แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 2 เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง.....	98
11 การวิเคราะห์แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 3 เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง.....	99
12 การวิเคราะห์แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 4 เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง.....	100
13 การวิเคราะห์แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 5 เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง.....	101
14 การวิเคราะห์แบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ หลังเรียนด้วยแบบฝึกปฏิบัติครบ 5 ชุด เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง.....	102
15 แสดงคะแนนจุดตัดของแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ประจำ แบบฝึกปฏิบัติแต่ละชุด โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	103
16 แสดงค่าจุดตัดของแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 1 เป็นรายชื่อ.....	104
17 แสดงค่าจุดตัดของแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 2 เป็นรายชื่อ.....	105

18	แสดงค่าจุดตัดของแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 3 เป็นรายชื่อ.....	106
19	แสดงค่าจุดตัดของแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 4 เป็นรายชื่อ.....	107
20	แสดงค่าจุดตัดของแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 5 เป็นรายชื่อ.....	108
21	แสดงค่าจุดตัดของแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ หลังเรียนด้วยแบบฝึกปฏิบัติครบ 5 ชุด เป็นรายชื่อ.....	109
22	แสดงการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 2 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์.....	110
23	แสดงจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ประจำ แบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 1- 5 และหลังเรียนด้วยแบบฝึกปฏิบัติครบ 5 ชุด	111

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	แผนภูมิแสดงจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ในระดับคะแนนต่าง ๆ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 1	112
2	แผนภูมิแสดงจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ในระดับคะแนนต่าง ๆ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 2	112
3	แผนภูมิแสดงจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ในระดับคะแนนต่าง ๆ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 3	112
4	แผนภูมิแสดงจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ในระดับคะแนนต่าง ๆ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 4	113
5	แผนภูมิแสดงจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ในระดับคะแนนต่าง ๆ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 5	113
6	แผนภูมิแสดงจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ในระดับคะแนนต่าง ๆ หลังเรียนด้วยแบบฝึกปฏิบัติครบ 5 ชุด	113
7	แสดงผลงานของนักเรียน ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 1	114
8	แสดงผลงานของนักเรียน ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 2	114
9	แสดงผลงานของนักเรียน ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 3	114
10	แสดงผลงานของนักเรียน ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 4	115
11	แสดงผลงานของนักเรียน ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ ประจำแบบฝึกปฏิบัติชุดที่ 5	115
12	แสดงผลงานของนักเรียน ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ หลังเรียนด้วยแบบฝึกปฏิบัติครบ 5 ชุด	115